IZÁK A REBEKA

P?vod materiálu
Elen Plzáková
Po?adí v lekci
11

Žalm 119,65 — *Prokázal jsi dobro svému služebníku podle svého slova, Hospodine.*

Katech. poznámky

1. klí?ové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-**p?jdeš do mé zem? a do mého rodišt?** a vezmeš odtamtud ženu pro mého syna Izáka (24,4) - je ozv?na po ?áte?ního Božího povolání (Gn 12,1nn). Nyní, když je Abrahamova pou? skoro u konce, slyšíme tato povolávající slova od samotného Abrahama! T?mito slovy Abraham p?edává štafetu zaslíbení další generaci.

- zaslíbená zem?není totožná se zemí rodnou. Z rodné zem? byl Abraham povolán, aby šel pod Hospodinovým vedením do zem?, kterou Hospodin dá jemu a jeho potomstvu. V?domí rodné zem? a vztah k ní z?stává. Vždy? tam jsou jediní Abrahamovi p?íbuzní. Návrat však není možný. Zem? zaslíbená a darovaná je novým a jediným domovem ?lov?ka SZ. Je sou?ástí všech dalších zaslíbení, která dává B?h. Izák nemá být za žádných okolností z darované zem? odveden.

-**p?ísaha** v?rného služebníka má podtrhnout závažnost Abrahamova požadavku, který má být nejen spln?n te ?, ale má platit neodvolateln? a trvale. Ve SZ byl slib p?ísahou p?edkládán samému Bohu. Ne jen jako sv? dku a garantu lidského prohlášení, ale jako pomocníku, který p?isp?je tam, kde lidské síly nesta?í. Dalším významem p?ísahy je trest p?ivolávaný na toho, kdo slib nesplní nebo poruší. P?ísaha v Gn 24 je výjime?ná tím, že p?ísahající má vložit ruku na Abraham?v klín. "Elíezer musí p?ísahat p?i Abrahamov? pohlaví, symbolu jeho potence, p?i ?ásti jeho t?la, jež nese znamení smlouvy, symbolu Boží potence." (N. ter Linden, Povídá se...). V tomto gestu šlo o stvrzení p?ísahy ve vztahu k "semeni Abrahamovu" tj. všem potomk?m; nikdo z rodu Abrahamova se nemá vracet do jeho rodné zem?.

-**manželství** v u?ení Písem je úzce spjato s d?jinami spásy. B?h od po?átku stvo?il muže a ženu. Manželství je zcela podstatná sou?ást lidského života. ?lov?k není úplný, není-li "mužem a ženou". Dokud není stvo?ena lidská dvojice, B?h není spokojen se svým dílem. Biblické ustanovení manželství prohlašuje, že manželství je z Boží v?le (Gn 1,26-31; 2,18-25). Muž a žena jsou u?in?ni jeden pro druhého a odkázáni jeden na druhého.

Ve SZ není schvalován s?atek s cizinci. Izraeli neustále hrozilo nebezpe?í modlá?ství a s?atek s jinov?rcem býval cestou ke zpronev??e Hospodinu, ?i zlhostejn?ní ve ví?e. Jednoženství vyžadováno nebylo. Muž sm?l mít nejen vedlejší ženiny, ale více ?ádných žen. Manželství ve ví?e starého Izraele bylo nutným p? edpokladem pro zrození syna, d?dice a také pro zrození Mesiáše, který m?l p?ijít.

-**prosba o znamení u studny -** znamení a žádost o n? nejsou typické pro náboženský život Izraele. B?h mluví k ?lov?ku sám a zp?sobem, jaký také sám zvolí. Prosba Abrahamova služebníka je tedy neobvyklá, p? esto je vyslyšena. Hospodin je žádán o pomoc ve v?ci, která se týká jeho vlastní v?le, nikoli sob?st?edného lidského p?ání. Navržené znamení je beze zbytku dodrženo. D?je se tak u studny, která je centrem spole? enského života zemí, kde je voda tak cenná, jako ve zmín?né oblasti. Je to nejp?íhodn?jší místo k setkání s dívkou ?i ženou, pon?vadž práv? jim p?íslušela povinnost obstarávání vody pro domácnost.

-**a te? mi pov?zte** (v. 48) - tedy: slyšeli jste Abrahamovu story - co vy na to, jak se rozhodnete tvá?í v tvá? tomuto oslovení? Elíezer tu vystupuje jako "kazatel" Abrahamova p?íb?hu.

-**P?jdeš? - p?jdu** (v. 58) V této stru?né otázce a odpov?di se skrývá napínavé rozhodování a nakro?ení víry, které prod?lal kdysi Abraham. Rebeka je nejd?ív ze všeho pozvána k abrahamovské ví?e. I ona vykra?uje z myšlenkového a duchovního sv?ta své rodiny. I ona se musela vydat na cestu s Bohem Abrahamovýcm (Bohem Izraele), aby se mohla podílet na Božím zaslíbení (TdV s.31).

2. úskalí textu:

- Volba partnera se v sou?asnosti odlišuje od zvyklostí minulých dob. Rodi?e nemají odpov?dnost za volbu partnera svých d?tí. O to v?tší je vlastní odpov?dnost p?ed s?atkem. V dobré rodin? d?ti o volb? budoucího partnera s rodi?i hovo?í a naslouchají jejich náhled?m, p?ipomínkám a radám.

- Pokud d?ti znají zásadní námitky NZ k p?ísaze a p?ísahání v?bec, je vhodné osv?tlit starozákonní pojetí p?ísahy, ale zd?raznit p?ístup novozákonní: není t?eba p?ísahat, ?e? má být p?ímá, neslibovat, co nelze splnit a pod.

- D?v??ivá pohostinnost a ochota Rebeky je v p?ímém kontrastu se zkušeností dneška. Varujeme d?ti p?ed cizími lidmi, kte?í nejednou zneužívají d?tské d?v??ivosti k nešlechetným až zlo?inným zám?r?m. Dobrota srdce nebývá vždy cen?na, bývá naopak p?edm?tem posm?chu.

- Celé jednání služebníka je jakoby poznamenáno stresem z p?emíry odpov?dnosti. Není si jist, zda se mu poda?í vybrat pravou dívku. Byl by rad?ji, kdyby si Izák dívku vyhlédl sám. P?ísahou nad p?áním Abrahama je tato možnost zma?ena. Pochybnost je i nad tím, zda bude vyhlédnutá dívka ochotna odejít se služebníkem z rodné zem?. Obrat nastává po spln?né prosb? o znamení. Dívka je nalezena a služebník sp?chá dokon?it sv?j úkol, vrátit se co nejd?íve, aby už byl odpov?dnosti zprošt?n.

4. pom?cky:

Skupinová svatební fotografie, nejlépe z církevního požehnání s?atku;

- biblický atlas, v n?mž nazna?íme cestu služebníka pro Rebeku;

- obrázek studny z oblasti palestinské; obrázek karavany s velbloudy; obrázek ženy, která nese na hlav? džbán.

osnovy vypráv?nípro mladší d?ti:

Zd?razn?te "abrahamovské motivy" p?íb?hu (v instrukcích pro Elíezera a p?i pozvání a rozhodování Rebeky). Nevynechejte záv?re?nou radost ze setkání praoteckých novomanžel?.

Motivace

II. Abrahamova velká starost s výb?rem ženy pro Izáka

III. Abraham instruuje svého služebníka

IV. Služebník se setkává s tou, kterou B?h ur?il Izákovi

V. Abraham?v služebník v dom? Betúelov?

VI. Rebeka se vydává na pou? abrahamovské víry - vst?íc Izákovi

motiva?ní uvedení do p?íb?hu:

Mladší d?ti znají pohádku o Ji?íkovi, který šel svému králi pro Zlatovlásku. Musel podstoupit mnoho zkoušek. Zlatovláska s ním pak ráda odchází do cizí zem?.

Pro starší d?ti:

odpov?dnost za konání dlouhodobé ?innosti. P?i rozdílení rodinných povinností dostanete úkol - pravideln? zalévat kv?tiny nebo zahrádku, pravideln? ven?it psa, mýt nádobí a podobn?. Jak se da?í tuto odpov?dnost nést? Oddechnete si, když ji máte za sebou? Jsou úkoly, které vám p?sobí hodn? potíží? Co cítíte, když je dob?e splníte?

Vypráv?ní:

I. Svatba je na za?átku

Dnes si budeme vypráv?t p?íb?h o svatb?. V pohádkách se v?tšinou svatbou kon?í. Ve skute?nosti je to tak, že sice n?co svatbou kon?í, ale mnohem víc toho za?íná. (Zeptejte se na to t?eba rodi??.) Svatbou za?íná spole?ná dlouhá cesta, za?íná se vytvá?et domov a rodina. To jsou místa, která pot?ebuje ?lov?k k tomu, aby se m?l kam vracet, aby se m?l kam schovat, aby se m?l na koho spolehnout …. Že si každý z vás vzpomene alespo? na jednu v?c, k ?emu je pro ?lov?ka dobrá rodina a domov?

II. Abraham má starost

Jsou to samé d?ležité v?ci, a proto je také d?ležité, s kým se ?lov?k na tu dlouhou cestu vydá. Bylo to stejn? d ?ležité i pro Izáka. Izák byl už totiž dosp?lý a m?l se oženit. Jeho otec Abraham už byl velmi starý muž. Maminka Sára už zem?ela, tak byla odpov?dnost za to, jakou bude mít Izák ženu, hlavn? na Abrahamovi. Tehdy totiž o tom, koho si ?lov?k vezme za ženu nebo za muže, rozhodovali hlavn? rodi?e. Abrahamovi velice záleželo na tom, aby m?l Izák dobrou ženu. Pro?? Protože m?l Izáka moc rád. Protože v?d?l, jak je d? ležité, s kým se jeho syn vydá na dlouhou cestu životem. V?d?l to jist? i proto, že se svojí ženou Sárou prožil mnoho radostných i t?žkých dní a ona ho v?rn? následovala na celé dlouhé pouti. Vzpome?te si, co všechno spolu zažili! Ale ješt? na jedné v?ci Abrahamovi záleželo: aby Izákova žena v??ila v Boha Hospodina. Kdyby si Izák vzal n?jakou sle?nu Kenaánku, které žily blízko, ur?it? by si p?inesla spoustu svých b?žk? a cht?la by sloužit jim a ne Pánu Bohu. Pak by se Izák se svojí ženou nemohl shodnout v tak d?ležitých v? cech!

III. Velká odpov?dnost

Proto se Abraham rozhodl, že ženu pro Izáka najde tam, odkud p?išel do zaslíbené zem? a kde dosud žijí lidí, s nimiž na Boží pokyn odešel ze svého rodišt? z Uru. Zavolal si služebníka, kterému d?v??oval, a sv??il mu ten velký úkol. Služebník se toho úkolu trochu polekal, nejd?ív se ptal: „ No ale co když ta žena se mnou

nebude chtít jít? To mám pak odvést Izáka zp?t, odkud jsi ty, Abrahame, p?išel?“

Na to mu Abraham ?ekl: “To v žádném p?ípad?. Hospodin nám dal tuto zemi a on také pom?že vybrat ženu pro mého syna. Kdyby ale ta žena necht?la s tebou k nám p?ijít, nebude to tvoje vina a tv?j úkol se tím skon?í.“

Služebník potom Abrahamovi p?ísahal, že p?jde vybrat Izákovi ženu do m?sta, kde žil Abraham?v bratr Náchor, v zemi Aramu. Cesta byla daleká, služebník dostal s sebou deset velbloud?, na tolik velbloud? už se n?co naloží! Asi si vzal s sebou zásoby na cestu pro sebe a svoje pomocníky, ale taky dárky pro nev?stu a její rodinu. Co asi tak té nev?st? vezl? Jenže on o t?ch dárcích moc nep?emýšlel, p?emýšlel spíš o tom, jak to ud?lá, aby tu dívku poznal, aby jí to všechno dob?e vysv?tlil a aby se rozhodla odjet k Izákovi. To byla veliká odpov?dnost.

IV. Setkání služebníka Abrahamova s Rebekou

K tomu m?stu, kde bydleli Abrahamovi p?íbuzní, dorazil ve?er. Zastavil u studny, to bylo zrovna výborné místo, kde mohl potkat n?jaké dívky, protože chodit pro vodu byla tehdy hlavn? ženská práce. Ale jak poznat tu pravou? Služebník si ?ekl, že poprosí o pomoc Hospodina. Modlil se: “Hospodine, Bože mého pána Abrahama, dej mi, prosím, poznat tu dívku. Když ji požádám, aby mi dala napít ze svého džbánu, a? ?ekne: Jen pij a tvým velbloud?m dám také napít.“ Možná se vám jeho modlitba zdá trochu divná, ale prosil o pomoc tak up?ímn?, že B?h jeho prosbu splnil.

Ješt? to ani nedo?ekl a už p?icházela Rebeka. Byla moc krásná, na rameni nesla džbán na vodu, jak je v t?ch zemích zvykem dodnes, takže šla krásn? rovn? a náramn? jí to slušelo. Když nabrala vodu do džbánu, b?žel jí služebník naproti a zeptal se jí tím heslem, které p?ed tím sv??il Hospodinu. A p?edstavte si, Rebeka odpov?d?la p?esn? tak, jak si to služebník vymyslel: Dá mu pít a napojí i jeho velbloudy. Takže to byla ona, nev?sta pro Izáka. Jak tam Rebeka b?hala se džbánem a napájela všech deset velbloud?, služebník ji pozoroval a p?emýšlel, jak Hospodin jeho cest? žehná .

Pak dal Rebece dárek – zlaté kroužky do nosu a zlaté náramky. Také se jí zeptal, kdo jsou její rodi?e a jestli by nemohl u nich v dom? p?enocovat. Ona odpov?d?la: “M?j tatínek se jmenuje Betúel a babi?ka Milka a d?de?ek Náchor. A místo pro tebe i tvé velbloudy se u nás ur?it? najde.“ Te? už služebník bezpe?n? poznal, že došel k cíli své cesty, že našel p?íbuzné svého pána Abrahama. Poklekl a d?koval Hospodinu, že ho na této cest? provázel a dovedl až sem.

V. Setkání s Rebe?inou rodinou

Rebeka b?žela dom? a všichni se podivili, kde vzala zlaté náramky, když šla jenom pro vodu. ?ekla jim o svém setkání u pramene vody a její bratr Lában hned šel hostu naproti, aby jej p?ivedl dom?. Postarali se o velbloudy a pozvali služebníka na ve?e?i, ale on žádné jídlo necht?l, dokud jim ne?ekne, pro? vlastn? p?išel. Nejd?ív p?edstavil sebe a Abrahamovu rodinu a pak jim vypráv?l všechno, co jsme práv? slyšeli – od toho, jak ho Abraham poslal pro nev?stu, až po to, jak dal Rebece náramky a d?koval Hospodinu, že je u cíle cesty. A nakonec ?ekl. „A te? mi pov?zte, jestli chcete dát Rebeku Izákovi za ženu?“

Otec i bratr Rebeky ?ekli: „ A? se stane Rebeka ženou Izáka, syna Abrahamova, protože tak to ?ekl Hospodin.“ Služebník poznal, že se mu opravdu poda?ilo splnit t?žký úkol a op?t d?koval Pánu Bohu za to, že ho provázel a pomáhal mu. Pak došlo i na ty vzácné dary, které s sebou vezl a te? je rozdal Rebece a její rodin?. Teprve pak se usadili ke spole?né ve?e?i. No a pak už šli všichni spát.

VI. Rebe?ino rozhodnutí

Ráno se cht?l služebník hned dát na cestu zp?t. Jenže Lában a také Rebe?ina matka cht?li, aby Rebeka ješt? z ?stala n?jaký ?as doma. Mysleli, že by sta?ilo, aby vyjeli až tak za deset dní. Ale s tím služebník nesouhlasil, cht?l sv?j úkol dotáhnout až do konce a co nejd?ív p?ivést Rebeku k Izákovi. Zavolali tedy Rebeku a zeptali se jí: „P?jdeš s tímto mužem?“ Ona ?ekla: „P?jdu.“ To byla velice odvážná odpov??. Rebeka byla odvážná a state?ná dívka. Vid?la, jak služebník Abraham?v d?kuje za všechno Hospodinu, a uv??ila, že ho k ní p?ivedl B?h sám. On ji také jist? bude provázet i na její další cest?. Rozhodla se, že bude Izákovou ženou a Izák?v B?h bude i jejím Bohem. Rebeka se rozhodla stejn? odvážn? jako kdysi Abraham. Toho také Hospodin zavolal, aby opustil všechno, co zná, a šel do zem?, kterou mu ukáže. I Rebeka se vydala do té daleké zem?, opustila svoje p?íbuzné a všechno, co znala, aby se vdala za muže, kterého jí Hospodin ukáže. Ur?it? bude pro Izáka nejlepší ženou. Nasedli na služebníkovy velbloudy a jeli s nev?stou za ženichem.

VII. Setkání Izáka a Rebeky

A jak se spolu potkali? Izák se procházel po poli, byl ve?er a on p?emýšlel a byl smutný, protože mu chyb?la maminka Sára. Najednou uvid?l t?ch deset velbloud?. Na jednom z t?ch velbloud? sed?la Rebeka. Také ona spat?ila Izáka, jak jim jde naproti. Hned sesko?ila z velblouda a zeptala se: „Kdo to je?“ Služebník jí ?ekl, že je to Izák, její ženich. Tak se Izák a Rebeka setkali.

Služebník Izákovi vylí?il, jak Rebeku našel. Pov?d?l mu všechno o své cest? a tím zakon?il své nesnadné poslání. Jist? mu spadl kámen ze srdce, že se všecko tak dob?e poda?ilo.

Byla svatba, Rebeka bydlela ve stanu, který d?ív pat?il Sá?e, tam ji zavedl Izák. Dal jí stan po své matce, kterou m?l rád, protože svou ženu m?l taky moc rád.

Modlitba

Pane, d?kujeme za p?íb?h o odvaze a state?nosti. I my musíme plnit úkoly, které se nám zdají hrozn? t?žké a prosíme t?, pomáhej nám, jako jsi pomáhal služebníkovi, Rebece a Izákovi. Amen

Podn?ty pro rozhovor:

- Sliby a jejich pln?ní, p?ísaha - co o ní víme z každodenního života, užíváme jí?

- Pochybnosti o spln?ní uložených úkol?. Co pochybnost vyjad?uje? Je správné pochybovat nebo ne? Má pochybování místo ve ví?e v Boha? Pochybování nemusí být vždy negativní. Pochybnost motivuje k pronikání do hloubky problematiky, hledání ?ešení, rozší?ení v?domostí, upevn?ní víry a pod.

- Mají rodi?e v?d?t o našich kamarádech, p?átelích? Mají mluvit do t?chto vztah?? Mají se vyjad?ovat k volb ? životního partnera?

- Jakou roli hrají dary v život? lidí? Je nutné vždy oplácet, když pro tebe p?ítel n?co dobrého vykoná? P?átelství je radost, nikoli d?vod k oplácení.

- P?i volb? životního partnera se ptáme na Boží v?li. P?i svatb? prosíme o Boží požehnání.

Odkaz na pracovní list
11 Izák a Rebeka - st

Odkaz na píse?
Mému Bohu pat?í zem, též i nebe se sluncem
Pane, dnešek je den chvály (SV246)
Vše dobré, co máme (BTS19)
Nás zavolal jsi, Pane (BTS47)
Uhni se stranou, ztratíš jen chvíli
To já, ó Pane m?j, p?jdu, když mne posíláš
Kdo m? z pout mých ven vyvodí
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu Starý zákon 1
Biblický odkaz (kat)
Genesis 24,1–67